

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

MEĐUNARODNI SIMPOZIJ O HRVATSKOJ CRKVENOJ POVIJESTI

Domagoj Šubić

Od 26. do 30. rujna u Splitu je održan prvi Međunarodni simpozij o našoj crkvenoj povijesti na temu: *crkveni, moralni, društveni i religiozni život u hrvatskim zemljama u doba splitskih sabora u X. i XI stoljeću*. Sam simpozij je organiziran na međunarodnoj razini. Glavni mu je pokretač splitski nadbiskup msgr. Frane Franić, tajnici profesori A. Matanić i Slavko Kovačić, a suradnici eminentni povjesničari iz naše i nekoliko evropskih zemalja, s poznatih povijesnih instituta i drugih učilišta.

Više od 150 sudionika, mahom sveučilišnih profesora i stručnih povjesničara, prisustvovalo je na ovom znanstvenom zboru koji se održavao u kongresnoj dvorani hotela Marjan i u staroj splitskoj prvostolnici, u kojoj je kralj Tomislav u X. st. pokrenuo seriju poznatih splitskih sabora. Simpozij su svojim uvodnim govorima pozdravili prof. Michel François, tajnik Međunarodnog povijesnog društva u Parizu, i prof. Michele Maccarrone, predsjednik Papinskog odbora za povijesne znanosti u Rimu, koji je bio i predsjednik ovog simpozija. Blagopokojni papa Ivan Pavao I. uputio je ovom zboru svoje Papinsko pismo, nazvavši ga zbog »njegove znanstvene ozbiljnosti i raznolikosti suradnika sretnim oblikom znanstvenog ekumenizma«.

Iako će se o tome moći dati meritoran sud kad se pojavi Zbornik radova s cjelovitim predavanjima i znanstvenim aparatom, možemo već danas kazati, koliko na temelju općeg dojma, toliko i na znanstvenoj osnovi izrečenih sudova, kritičkih osvjetljenja i dokumentarnih dopuna i razjašnjenja nekih prijašnjih i dijelom sadašnjih shvaćanja, da je ovaj znanstveni zbor velik doprinos hrvatskoj historiografiji i snažan impuls prezentaciji hrvatske povijesti u svijetu.

Više od dvadeset domaćih i stranih predavača i velik broj diskutanaata otvorili su na ovom simpoziju široke vidike na naše nacionalno i religiozno biće i osvijetlili naša religiozno-povijesna kretanja u kontekstu općih evropskih i nacionalno hrvatskih zbivanja i postignuća u X. i XI. stoljeću.

Široka panorama i postavljena okvirna tematika koja je obrađena na ovom simpoziju mogla bi se svrstati u tri-četiri tematska kruga, u kojima je dana pregledna slika društveno-političkih, kulturnih, crkvenih, liturgijskih, moralnih i uopće religioznih zbivanja u staroj Hrvatskoj ili, točnije, u hrvatskim zemljama tog doba.

U prvim su predavanjima obrađene okvirne teme „Izvori i bibliografija, hrvatski geopolitički smještaj, društveno-politički i kulturni odnosi i utjecaji unutar šireg evropskog, posebno bizantskog, franačkog i papinskog kruga (Zimmermann, Ivandija, Soldo, Elze, Peri, Lučić).

Drugu cjelinu predstavljaju mahom crkveno-pravni odnosi u hrvatskim zemljama u to doba, zapravo položaj i smještaj, odnosno ovisnost i jurisdikcija hrvatskih biskupija. Posebno se tu postavljalo pitanje osnutka ninske biskupije, ustanove »hrvatskog biskupa« i značaja splitke hrvatske metropolije (Koščak, Ivandija, Basler, Pelozo, Peričić, Foretić, Matanić).

U trećem krugu obrađena je crkveno-liturgijska problematika, s posebnim osvrtom na glagoljicu, njezin značaj i ulogu, odnosno neka povijesno-kulturološka pitanja u X. i XI. st., dotično u slijedećim stoljećima (Saxer, Nagy, Zerbi, Lacko, Alzati, Mareš i profesorica Zelić-Bučan).

Četvrti krug je obilježen etičko-moralnom problematikom i religioznim sadržajima vjere našega naroda u njegovim povijesnim ispravama i dokumentima (Delić, Belić).

Zahvaljujući nacionalno-etničkoj svijesti i društveno-kulturnom usponu našega naroda u X. i XI. stoljeću, u doba naših narodnih kraljeva, stara je Hrvatska u sebi razvila i gojila visoku kulturu i duboku religioznu svijest. Iz tog doba nam se sačuvalo dosta nacionalnih i vjerskih spomenika, prijepisa isprava i dokumenata, koji u dobroj mjeri osvjetljaju naš srednji vijek i izravno upućuju naše i strane povjesničare na zaključak o velikoj snazi, moći i ugledu tadašnje hrvatske države i Crkve.

To je i ovaj simpozij potvrdio i još jednom pokazao kolike mogućnosti pružaju ovakvi međunarodni znanstveni zborovi da se naša povijest zajednički na najvišoj razini obradi i na taj način prezentira domaćoj i stranoj javnosti.

Uz predavanje trebalo bi ovdje istaknuti i plodnu, doista akademsku diskusiju. Diskutanti su se osvrnuli na sva izlaganja, posebno na neke nove teze i sporna pitanja. Vrlo otvoren i dinamičan tok diskusije na svim jezicima prisutnih sudionika (francuskom, hrvatskom, njemačkom, talijanskom) i latinskom — što je sve bilo simultano prevođeno — u mnogome je doprinio onome što je Papa u svojem pismu nazvao »oblikom znanstvenog ekumenizma«.

Osjetila se i na ovom simpoziju potreba boljeg prezentiranja naše historiografije u svijetu. Izvršni poznavaoци svjetske literature, stranci nisu dovoljno informirani o našim postignućima i znanstvenim otkrićima. S druge strane, čini se, i mi imamo što naučiti od kritičkih evropskih profesora, koji prije svega traže i uvažavaju sigurna vrela i kritičke rasprave.

Ako bismo pokušali dati opću ocjenu, moramo bez sumnje priznati da je ovaj naš prvi Međunarodni simpozij doista uspio. Stručnjaci s oko 35 evropskih i naših učilišta i znanstvenih ustanova, kojima su se češće za vrijeme izlaganja pridružili ugledni predstavnici splitskih povijesnih i drugih znanstvenih institucija, studiozno su pristupili postavljenoj temi, kritički su zalazili u sporna pitanja i mnogostruko osvijetlili sporne probleme. Očito su sine ira et studio težili za povijesnom istinom, i u tomu postigli vidne rezultate.

S tog gledišta potrebno je odati priznanje organizatorima kao i Znanstvenom odboru ovog simpozija. Opazilo se također da bi bilo dobro i potrebno ujediniti sve naše snage, da bi se s ovim nastavilo — naravno, o drugom razdoblju i u drugom središtu — i zajedničkim radom osvijetlilo razdoblje za razdobljem naše crkvene i narodne prošlosti i tako studiozno istražilo i potvrdilo povijesno zajedništvo i jedinstvo našega često trganog kulturnog, nacionalnog i crkvenog integriteta.